

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIII. évfolyam 15. szám
2010. augusztus 13.

Gabona és Ipari Növények

XIII. évfolyam 15. szám

2010. 31. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Németh Noémi

nemeth.noemi@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	5
A gabonafélék jegyzése.....	7
A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára.....	11
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	11
Külpiaci információk.....	12
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	17
Az olajos magvak és termékeinek	20
jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	20
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozói értékesítési átlagára	23
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	23
CUKORPIACI JELENTÉS.....	25

GABONAPIACI JELENTÉS

- Oroszország gabonatermése az aszályos időjárás és az elmúlt hetekben tomboló tűzvész következtében 60 millió tonnára eshet az idén, szemben az előző évi 100 millió tonnával. A belpiaci árak emelkedésének megfékezése érdekében az orosz kormány augusztus 15. és december 31. között exporttilalmat rendelt el búzára, árpára, rozsra, kukoricára és lisztre.
- Az oroszországi események jelentős áremelkedést indítottak a nemzetközi áru-tőzsdéken, amit a spekuláció is erősített.
- Magyarországon a gabonafélék tőzsdei és termelői ára egyaránt erősödött a 30-31. hetekben.

A fekete-tengeri régió és a búzaválság

Az elmúlt hetekben a világ, Európa és Magyarország gabonapiacát az oroszországi hírek mozgatták. **Oroszországban** óriási mezőgazdasági károkat okozott az aszály és a tűzvész, 10 millió hektáron pusztult ki valamilyen mezőgazdasági kultúra. Az idei **gabonatermésre** vonatkozó előrejelzéseket folyamatosan lefelé korrigálták. Az előző évi 100 millió tonnával szemben 60 millió tonnára eshet az ország összes gabonatermése 2010-ben. A SovEcon adatai szerint ebből 43,5 millió tonna lehet a búza, amely csaknem 30%-kal kisebb a 2009. évi mennyiségnél. Oroszország mellett Kazahsztán és Ukrajna búzatermése is csökkenhet az idén. Az USA agrárminisztériuma (USDA) augusztusi jelentésében Ukrajna várható kibocsátását 17 millió tonnára módosította a korábban becsült 20 millió tonnához képest. Kazahsztánban a korábbi 14 millió tonna helyett 11,5 millió tonna búzatermésre számítanak az idén. Mindezek következtében a térségből a vártnál 14 millió tonnával kevesebb búza kerülhet a világpiacra. A fekete-tengeri régió előrelátható terméskiesése miatt a gabonafélék világpiaci ára erőteljesen nőtt júliusban. A „rally”-t tovább gerjesztette, hogy az orosz kormány a belpiaci árak emelkedésének megfékezése érdekében átmenetileg **exporttilalmat rendelt el** búzára, árpára, rozsra, kukoricára és lisztre augusztus 15. és december 31. között, amely akár a következő évre is áthúzódhat. Ez az USA-beli farmereknek és az argentin búzatermelőknek is kiváló lehetőség, hiszen az eddigieknél kedvezőbb áron értékesíthetik terméküket a piacon. Az exporttilalom következtében az orosz búzakivitelt 3 millió tonnára becsüli az USDA a 2010/2011. gazdasági évben (egyéb források 2,8-4,5 millió tonna között várják), holott az előző szezonban 18,5 millió tonna volt. Az ukrán (-35% a 2009/2010. gazdasági évhez viszonyítva) és a kazah (-23% a 2009/2010. gazdasági évhez viszonyítva) kivitel egyaránt 6 millió tonnára csökkenhet a folyó szezonban. Kazahsztán szintén fontolgatja a gabona FÁK államain kívüli exportjának tilalmát. Ukrajna WTO tagsága ezt nem teszi lehetővé, itt a kvóta bevezetése merült fel, amelyről várhatóan augusztus 18-án döntenek.

Orosz szakértők szerint (IKAR – Institute for Agricultural Market Studies) a száz éve nem tapasztalt hőség és az aszályos időjárás miatt az idei őszi vetések sorsa is kérdéses. A normális időponthoz képest – megfelelően csapadékos körülmények között – legfeljebb 10 nappal tolódhat ki

a vetés ideje, nagyobb csúszás már termés kiesést okozhat. Mivel a hőség továbbra is tombol az országban, várhatóan a 2011. évi termésre is kihat az idei extrém időjárás.

Az oroszországi események az **ár erőteljes növekedését** okozták a világpiacra. A chicagói árutőzsdén két éves csúcsot ért el a búza jegyzése augusztus első napjaiban, amelyet a fekete-tengeri térség termés kiesése mellett a spekuláció is erősített (5. ábra). A párizsi árutőzsdén 200 euró/tonna felett mozgott a búza, 180 euró/tonna felett a kukorica jegyzése augusztus első felében (7-8. ábra). A bolognai árutőzsdén szintén rég nem látott magasságokba szökött a búza és a kukorica jegyzése (9. ábra). A fekete-tengeri kikötőkben néhány hét alatt tonnánként 70-100 dollárral lett drágább a malmi minőségű búza (10. ábra). Sokan a 2007/2008-as válsághoz hasonlítják a kialakult helyzetet. A 2008. és 2009. évek kedvező búzatermésének köszönhetően azonban 40%-kal magasabb lehet a búza globális zárókészlete a folyó gazdasági év végére (175 millió tonna) a 2007/2008. gazdasági év átmenő készletéhez viszonyítva, ezért globális gabonahiánnyal egyelőre nem kell számolni. A kieső fekete-tengeri termést más exportőrök (pl. USA, Argentína, EU) pótolni tudják. Ez megnyugtatta a kedélyeket a piacon és a búza jegyzése mérséklődött a chicagói árutőzsdén az augusztus 5-i csúcs után. Az orosz exporttilalomról vegyes hírek látnak napvilágot: egyes források szerint a tilalom a 2011. évre is áthúzódhat, mások a korlátozás korábbi feloldását várják. A bizonytalanság miatt a chicagói és a párizsi árutőzsdéken továbbra is magas a búza ára. A Rabobank szerint azonban a chicagói árutőzsdén a búza jegyzése rövid időn belül 200-220 USD/tonna szintre állhat vissza.

A fekete-tengeri régió országainak kisebb gabonakivitele jelentős nyomás alól szabadítja fel az európai és ezzel együtt a magyar piacot, javítva ezzel az export lehetőségét is.

Hazai helyzetkép

Magyarországon is erőteljesen befolyásolta az árak alakulását a búza világpiaci árának emelkedése, amihez hozzájárult a vártnál kisebb hazai búzatermés. A **BÉT árupiaci szekciójában** az eurobúza szeptemberi határidős ára már meghaladta az 50 ezer Ft/tonna szintet augusztus közepén (3. ábra), és a takarmánybúzával is hasonló áron kereskedtek. A takarmánykukoricát valamennyi határidőre vonatkozóan 46 ezer Ft/tonna körül jegyezték a 32. héten (4. ábra).

Az **étkezési búza termelői ára** az év első hét hónapjában még közel 10%-kal maradt el az előző év azonos időszakától. Az utóbbi hónapokban ugyanakkor – miután az idei termés mennyiségével és minőségével kapcsolatos kilátások folyamatosan romlottak – az étkezési búza termelői ára lendületesen emelkedett, és júliusban már meghaladta a tonnánkénti 35 ezer forintot. Az MgSzH szerint a 2010-ben betakarított, 3,7 millió tonna búza jelentős része (42%) lehet takarmány minőségű, ami még inkább felértékeli az étkezési minőségű tételeket. Ezt mutatja az is, hogy augusztus első hetében (31. hét) a malmi búza országos termelői ára megközelítette a tonnánkénti 40 ezer forintot (1. ábra, 1-2. táblázat). A világpiaci események és a hazai tőzsdei tendenciák is arra utalnak, hogy a gabonafélék piacán folytatódhat az áremelkedés.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (31. hét)

Megnevezés	Mérték-egység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2010. 30. hét	2010. 31. hét	2010. 31. hét / 2010. 30. hét [%]
Étkezési	tonna	13 577,23	9 463,26	9 954,90	21 779,40	32 995,39	151,50
búza	Ft/tonna	39 022,79	36 379,84	42 398,05	36 029,58	39 283,11	109,30
Takarmány-	tonna	1 758,33	1 362,08	-	9 646,36	3 924,59	40,68
búza	Ft/tonna	35 074,59	31 977,79	-	29 327,87	34 975,06	119,26
Takarmány-	tonna	-	-	-	776,00	2 027,00	261,21
kukorica	Ft/tonna	-	-	-	37 271,91	43 009,87	115,39
Takarmány-	tonna	2 978,56	3 558,18	-	3 452,48	6 538,47	189,38
árpa	Ft/tonna	30 381,39	30 914,29	-	27 819,34	30 670,50	110,25

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

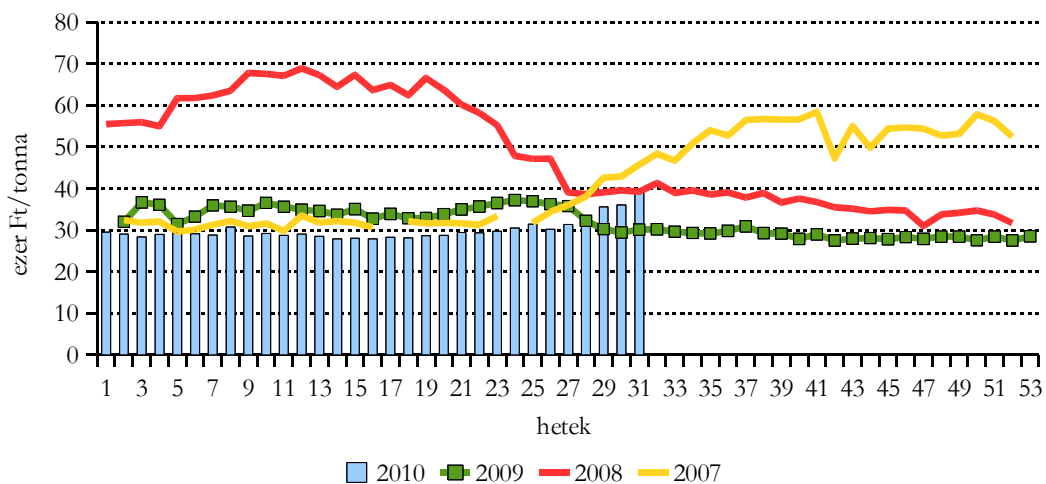
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mérték-egység	Országos				
		2009. 31. hét	2010. 30. hét	2010. 31. hét	2010. 31. hét / 2009. 31. hét [%]	2010. 31. hét / 2010. 30. hét [%]
Étkezési	tonna	70 080,18	21 779,40	32 995,39	47,08	151,50
búza	Ft/tonna	30 133,31	36 029,58	39 283,11	130,36	109,30
Takarmány-	tonna	16 791,24	9 646,36	3 924,59	23,37	40,68
búza	Ft/tonna	24 108,52	29 327,87	34 975,06	145,07	119,26
Takarmány-	tonna	2 433,63	776,00	2 027,00	83,29	261,21
kukorica	Ft/tonna	32 370,34	37 271,91	43 009,87	132,87	115,39
Takarmány-	tonna	2 913,64	3 452,48	6 538,47	224,41	189,38
árpa	Ft/tonna	24 222,73	27 819,34	30 670,50	126,62	110,25

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

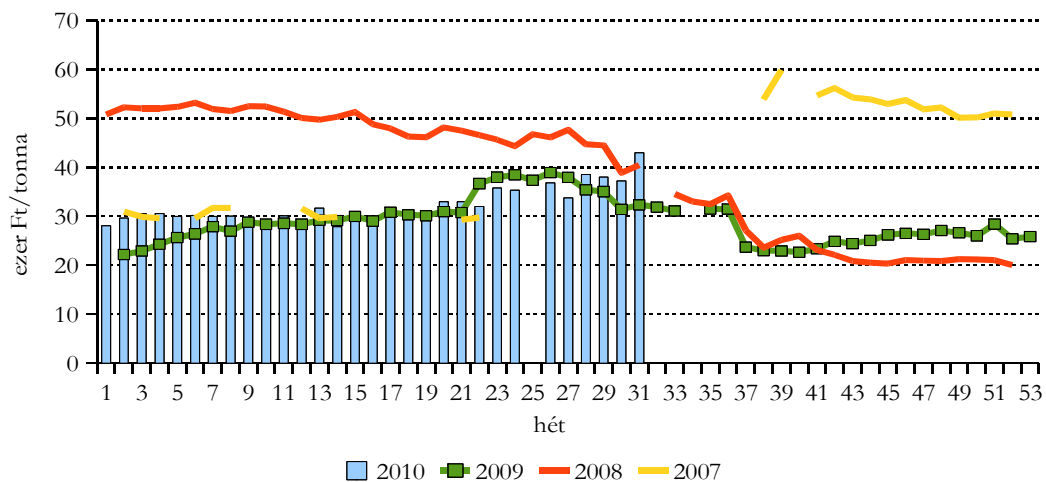
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁÍR

2. ábra

A takarmánykukorica termelői ára

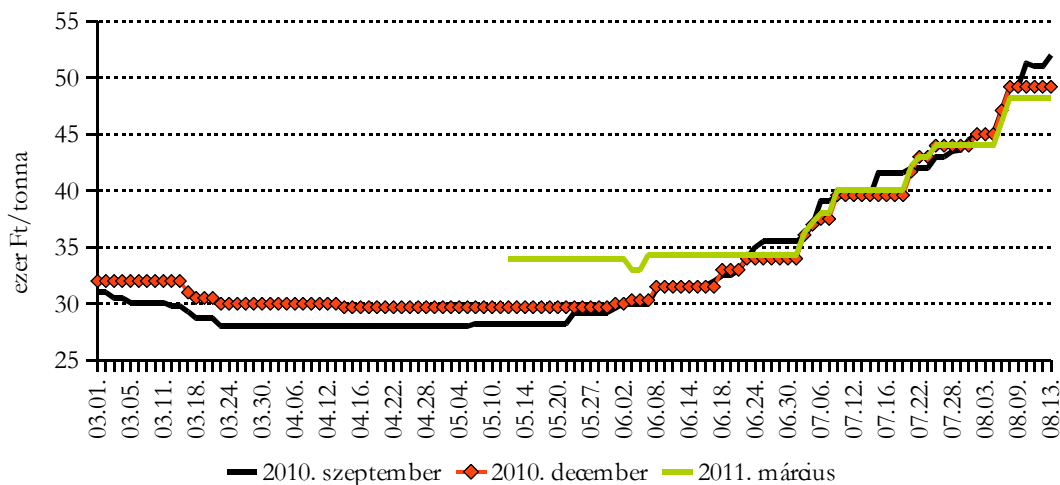

Forrás: AKI PÁÍR

A gabonafélék jegyzése

3. ábra

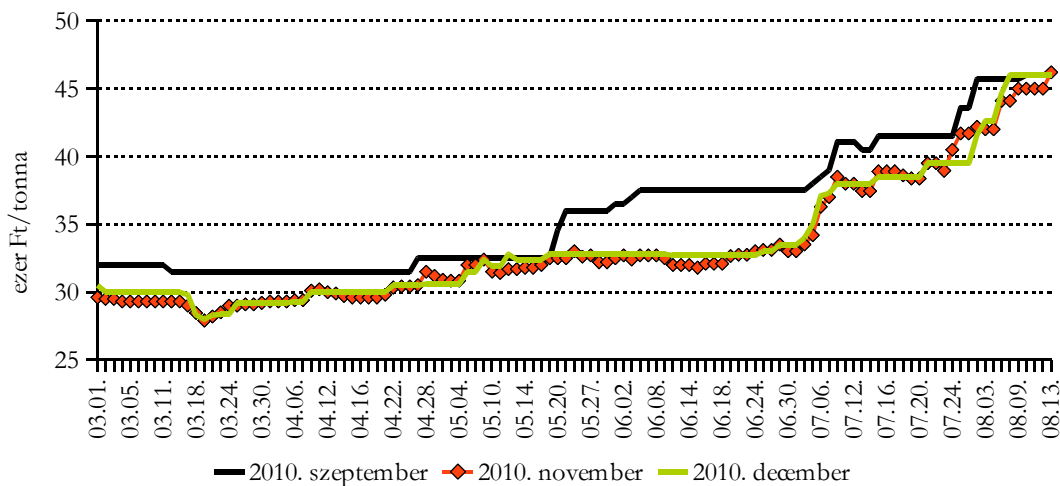
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

4. ábra

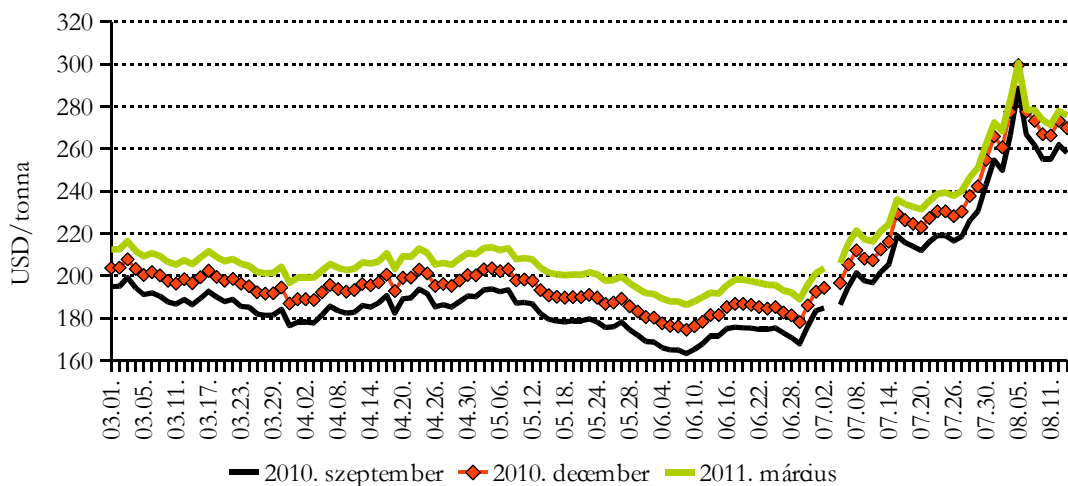
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

5. ábra

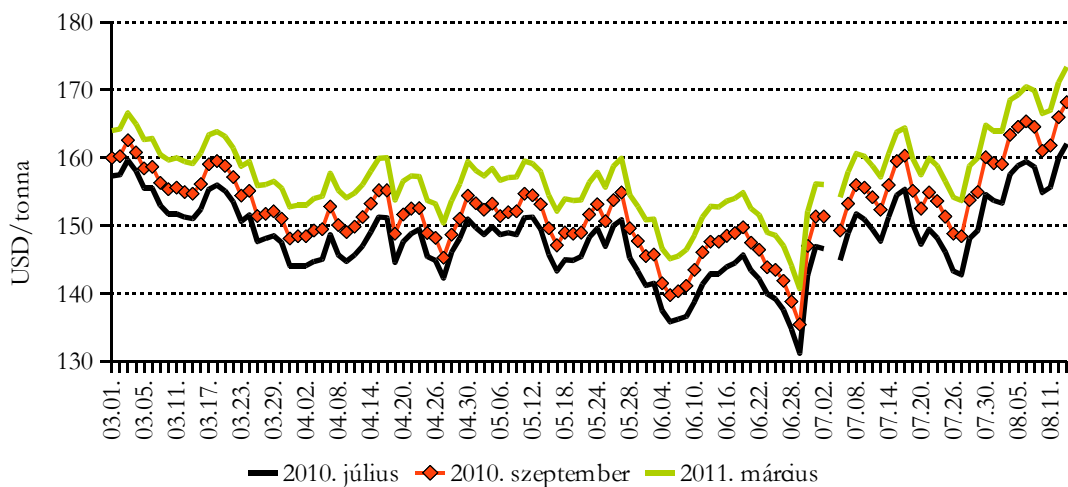
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. ábra

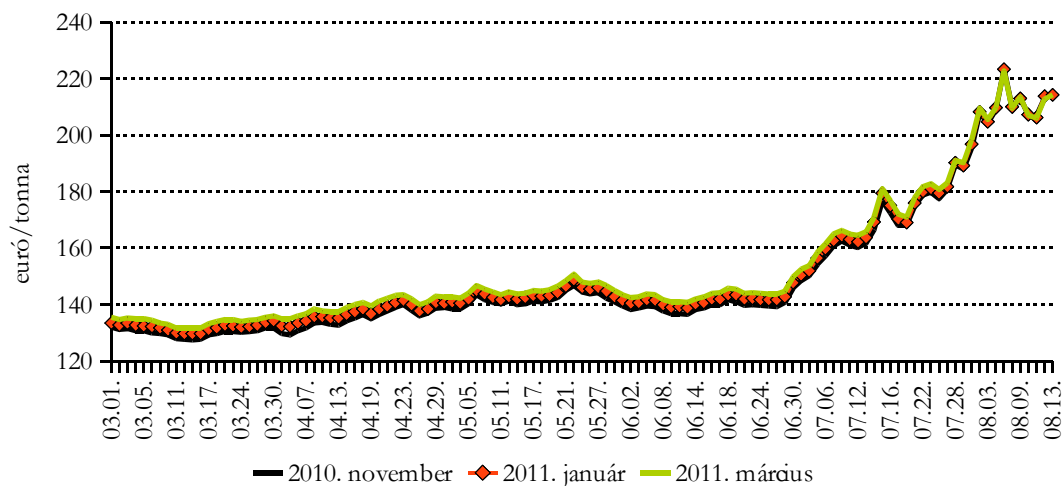
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. ábra

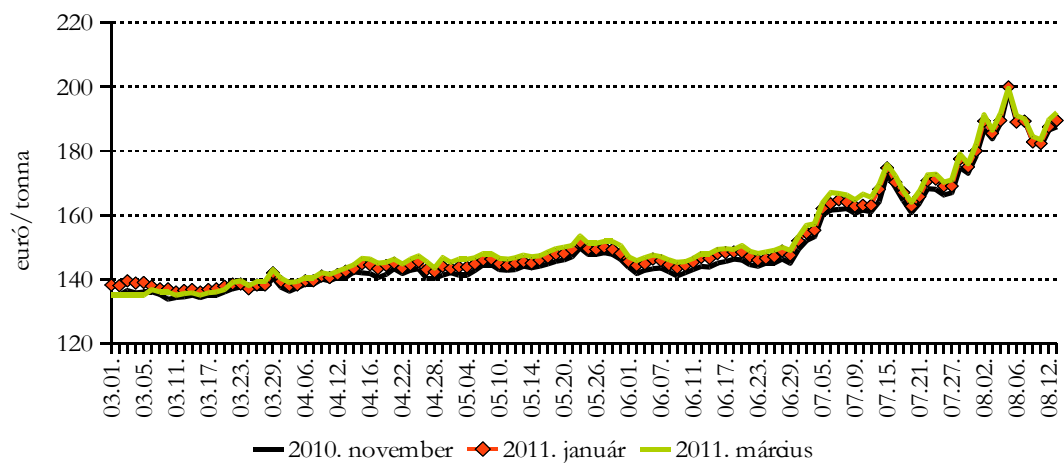
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. ábra

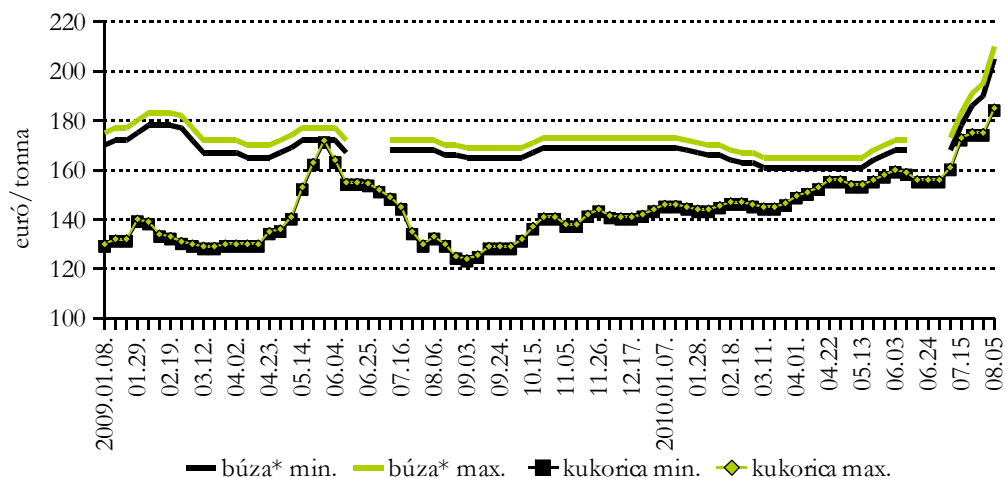
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. ábra

A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

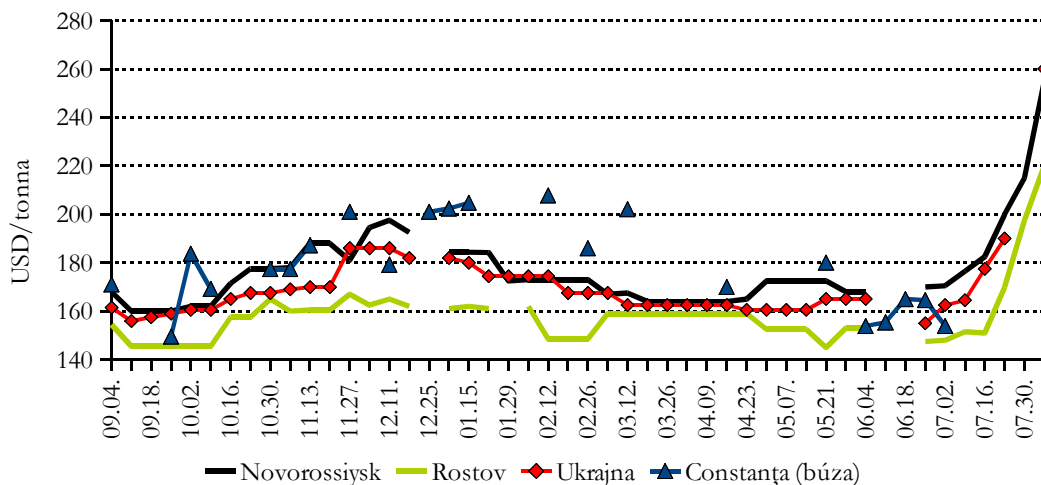
* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (78/79 kg/hl, fehérje 13%).

Forrás: AGER Borsa Merci Bologna

Forrás: AKI PÁIR

10. ábra

A malmi búza orosz, ukrán és román kikötői ára (FOB)

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2009. 31. hét	2010. 30. hét	2010. 31. hét	2010. 31. hét / 2009. 31. hét [%]	2010. 31. hét / 2010. 30. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1626,82	1213,93	1565,94	96,26	129
ömlesztett	Ft/kg	61,7	51,27	55,76	90,37	108,76
Finomliszt BL 55	tonna	1952,55	1718,82	2097,57	107,43	122,04
zsákos	Ft/kg	62,67	52,45	54,4	86,8	103,71
Finomliszt BL 55	tonna	724,52	525,66	943,24	130,19	179,44
zacskós	Ft/kg	69,46	60,53	60,28	86,78	99,6
Rétesliszt BFF 55	tonna	63,23	22	36	56,93	163,64
ömlesztett	Ft/kg	71,28	64,55	63,45	89,02	98,3
Rétesliszt BFF 55	tonna	42,58	37,85	45,34	106,49	119,79
zsákos	Ft/kg	70,07	58,33	64,36	91,85	110,35
Rétesliszt BFF 55	tonna	91,52	56,03	18,77	20,51	33,5
zacskós	Ft/kg	79,92	68,1	73,44	91,89	107,84
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1131,58	953,46	1210,39	106,97	126,95
ömlesztett	Ft/kg	59,35	48,13	53,37	89,92	110,87
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1070,17	916,28	1082,16	101,12	118,1
zsákos	Ft/kg	60,89	51,8	52,99	87,03	102,29
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	293,92	338,92	278,43	94,73	82,15
ömlesztett	Ft/kg	63,52	54,4	64,13	100,96	117,88
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	85,55	173,72	39,78	46,5	22,9
zsákos	Ft/kg	68,8	60,25	70,25	102,11	116,61
Étkezési búzadara AD	tonna	40,98	40,89	20,72	50,56	50,67
zacskós	Ft/kg	81,6	68,01	74,11	90,82	108,97

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2009. augusztus	2010. július	Ft/kg 2010. augusztus*
Finomliszt BL 55	161	152	150
Fehér kenyér	236	235	238
Félbarna kenyér	222	239	239
Étkezési búzadara AD	195	184	286

*2010. augusztus 10-ig

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2010. augusztus 6.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2010. augusztus	210,50	58 761	2010. szeptember	266,64	56 440	2010. szeptember	264,53	55 993
2010. november	209,50	58 482	2010. december	277,48	58 734	2010. december	270,04	57 159
2010. január	210,00	58 622	2011. március	278,49	58 948	2011. március	272,98	57 782
2011. március	209,50	58 482	2011. május	269,21	56 984	2011. május	265,26	56 148
2011. május	210,50	58 761	2011. július	258,28	54 670	2011. július	252,77	53 504
2011. augusztus	201,00	56 109	2011. szeptember	260,85	55 214	2011. szeptember	252,04	53 349

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2010. szeptember	265,63	56 226	2010. november	152,00	51 005
2010. december	269,12	56 965	2011. január	154,00	51 676
2011. március	271,05	57 373	2011. március	156,00	52 347
2011. május	270,04	57 159	2011. május	158,50	53 186
2011. július	265,91	56 285	2011. július	160,45	53 841
2011. szeptember	257,91	54 592	2011. november	128,85	43 237

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értékesítési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of TradeLIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2010. november	189,50	52 899	2010. szeptember	159,45	33 751
2011. január	189,00	52 759	2010. december	165,35	35 000
2011. március	191,00	53 318	2011. március	170,47	36 083
2011. június	192,50	53 736	2011. május	173,62	36 750
2011. augusztus	173,75	48 502	2011. július	176,38	37 334
2011. november	184,50	51 503	2011. szeptember	174,61	36 960

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

MATIF, Párizs		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna
2010. november	374,75	104 611
2011. február	375,75	104 891
2011. május	376,25	105 030
2011. augusztus	348,50	97 284
2011. november	351,00	97 982
2012. február	351,50	98 121

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2009. 31. hét		2010. 31. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	125	33 426	-	-	augusztus
La Pallice	128	34 226	-	-	augusztus
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	-	-	199	55 929	augusztus
Würzburg	-	-	-	-	-
Köln	-	-	185	51 994	július
Drezda	-	-	170	47 779	augusztus
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	-	-	202	56 772	augusztus
Spanyolország					
Tarragona**	-	-	210	59 021	augusztus
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	-
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	-	-	-	-	-
Bordeaux/Bayonne	120	31 966	180	50 589	augusztus
La Pallice	129	34 364	-	-	augusztus
Németország					
Hamburg	-	-	200	56 210	augusztus
Hollandia					
Rotterdam*	-	-	201	56 491	augusztus

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

		2010. 31. hét	
	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási hónap
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	188	52 818	november
Franciaország			
Rouen	187	52 556	augusztus
La Pallice	-	-	-
Creil*	175	49 184	november
Németország			
Hamburg	181	50 870	augusztus
Hannover	170	47 779	augusztus
Drezda	150	42 158	augusztus
München	-	-	-
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	185	51 994	augusztus
Spanyolország			
Tarragona	162	45 530	augusztus
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	194	54 524	november
Németország			
Hamburg	190	53 400	augusztus
Hollandia			
Rotterdam*	197	55 367	augusztus
Belgium			
Brüsszel	200	56 210	augusztus

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2010. 07. 30.		2010. 08. 06.		Szállítási	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna	hónap	
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	-	-	354,96	75 134,38	szeptember	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	-	-	281,80	59 648,61	szeptember	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	-	-	278,70	58 992,43	szeptember	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	258,50	56 340,08	283,90	60 093,11	augusztus	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	-	-	260,00	55 034,20	augusztus	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	234,80	51 174,66	260,90	55 224,70	augusztus	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	233,10	50 804,15	259,00	54 822,53	augusztus	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	186,50	40 647,68	192,10	40 661,81	október	FOB US Gulf
Argentína	183,80	40 059,21	189,00	40 005,63	szeptember	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	202,50	44 134,88	253,60	53 679,51	augusztus	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	-	-	230,00	48 684,10	augusztus	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világgiazi árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia., takarmányárpa: a világgiazi árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- Gyenge repcetermés és intenzív feldolgozás az EU-ban
- Emelkedő szójabab és repcemag jegyzések a nemzetközi árutőzsdéken
- Száguldó gabonapiac
- Csúcson a napraforgó- és repcemag jegyzése a BÉT-en

Világpiaci kitekintés

A párizsi árutőzsdén (MATIF) a **repcemag** határidős ára novemberi lejáratra elérte a 385 euró/tonnát augusztus első hetében, ezzel ismét a két évvel ezelőtti rekord közelébe került a jegyzés. Az EU-ban 19,92 millió tonna körül alakul a repcemag termése a 2010/2011-es gazdasági évben, ami 1,7 millió tonnával kevesebb, mint az előző időszakban és nem fedezi a feldolgozóipar igényeit. A hiány miatt jelentős repcemag importra kényszerülnek az EU fő repceolaj gyártó országai, elsősorban Ausztráliából. A gyárak emelkedő költségekkel számolhatnak, mert az ár-emelkedés mellett a szállítási költségek is növelik a kiadásokat. Az idei globális termés jóval elmarad a korábbi évek mennyiségétől. Ukrajnában, az egyik legnagyobb repcemagtermelő országban, az idén a kemény tél és a nyári aszály miatt az előző évinél 20%-kal kevesebb (1,5 millió tonna) repce termett. Kanada (a világ második legnagyobb termelője) idei termése is jóval elmaradhat a szokásostól (kb. 2 millió tonnával 10 millió tonnára csökkenhet), mert a tavaszi esőzések nehezítették a vetést. A világpiacon jelentős verseny folyik a repcemagért, az intenzív kereslet további áremelkedéshez vezethet a repce piacán. A repcepiaci „rally” a jelenlegi helyzetben sokkal jobban tükrözi a valódi piaci helyzetet, mint a búza áremelkedése, ahol inkább a spekulánsok hatása érezhető. Azzal, hogy megalapozottabb a repcepiac, rövidtávon teret kaphat a további áremelkedés.

A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a **szójabab** és a termékei (olaj, dara) jól szerepeltek augusztus első két hetében. Az áremelkedés a száguldó gabonapiac húzóerejének, az USA szűkös szójabab készletének, a kedvezőtlen amerikai időjárásnak, az intenzív külkereskedelemnek és a gyenge repcetermésnek köszönhető. Az szójabab augusztusi jegyzése 387 USD/tonna volt augusztus 5-én (a gabona piac „arany” napja: napon belül 10%-ot emelkedett a búza jegyzése az orosz gabonaexport-tilalom hírére).

Érdekesség, hogy a szója alapú burkolóanyagok egyre nagyobb szerepet kapnak a Ford autókban, így csökkentve a petróleum alapú termékek felhasználását. Ez az alternatív megoldás más autógyáraktól is keresletet támaszthat a szója származékos termékei iránt, amelyek egyes vélemények szerint a burkolóanyagok 26%-át is adhatják majd az autóiparban.

A növényi olajok jól szerepeltek az utóbbi hetekben, így a pálmaolaj is. Az áremelkedés mögött az intenzív kereslet és a kisebb készlet áll, továbbá jelentősen lassult a pálmaolaj termelése Malajziában a gyengébb termés hatására.

A búza júliusi szereplése a tőzsdéken (60%-os emelkedés június vége és augusztus eleje között) felkeltette az érdeklődést a terménypiacok iránt, és magával húzta a többi termék árát. Általában, ha egy termék ára emelkedik, akkor az főként a helyettesítő termékek árára hat. Ezzel szemben elmondható, hogy az egész terménypiacot megmozgatta a búza körüli hangulat. A spekulánsok megjelenésére utal a terménypiacon, hogy júliusban 200 ezer kukorica, 83 ezer szója, 74 ezer búza új kontraktust kötöttek a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT). A három fő növény körüli hangulat mindegyik jegyzését az utóbbi két év legmagasabb szintjére emelte, de a jelentős spekuláns jelenlét és az intenzív áremelkedés egy „kirobbanó lufi” előfutárai is lehetnek. A jelenlegi helyzetben elfelejthetünk minden technikai elemzéshez kapcsolódó indikátort, a piaci hangulatot egy-egy megjelenő hír mozgatja. A kiemelkedően erős július és a kedvező augusztus eleji hangulat ellenére egyre több bizonytalanság jellemző a piacon. A legnagyobb nehézséget az jelenti, hogy sok tényező a „bikákat” erősíti, de egyre több jel utal a „medvék” megjelenésére. Bizonytalan, hogy a spekulánsok meddig tartják a pénzüket a terménypiacokon, vagy mikor váltanak „long”-ról „short” pozícióra, és indul meg egy hosszabb profitrealizálás, ami lejjebb viheti az árakat. Az is kérdéses, hogy meddig tartható fenn ez a magas ár a tényleges kereskedelemben, hiszen az élelmiszeriparnak előbb-utóbb át kell terhelni az alapanyagárat a fogyasztókra, ami az élelmiszerek árának emelkedéséhez vezethet. Az árak napi volatilitása is teljesen bizonytalan környezetre utal, hiszen utoljára a '70-es és '80-as években volt ilyen magas (5-10%), amely mellett az utóbbi évek napi ármozgása (1-2%) eltörpül.

A nemzetközi tőzsdék augusztus elején a szokásos hónap eleji kedvező befektetői hangulat hatására szárnyaltak, de az augusztus 11-én megjelent amerikai és kínai makroadatok megálljt parancsoltak a piacoknak. A dollár gyengélkedett az utóbbi hetekben (augusztus 6-án 1,32 USD/EUR, és 15 éve a leggyengébb szint a jennel szemben), ami az amerikai export versenyképességét erősítette. A megjelenő gyengébb makroadatok hatására egy kisebb pénzmozgás indult az amerikai kötvények irányába, ami ismét az erősödés irányába mozdította a dollárt (augusztus 13-án 1,28 USD/EUR). A kőolaj hordónkénti ára a hónap első felében hosszú idő után először újra átlépte a 80 dollárt (elérte a 84 dollárt), majd a bizonytalan hangulat hatására visszaesett 76 dollárra.

Hazai körkép

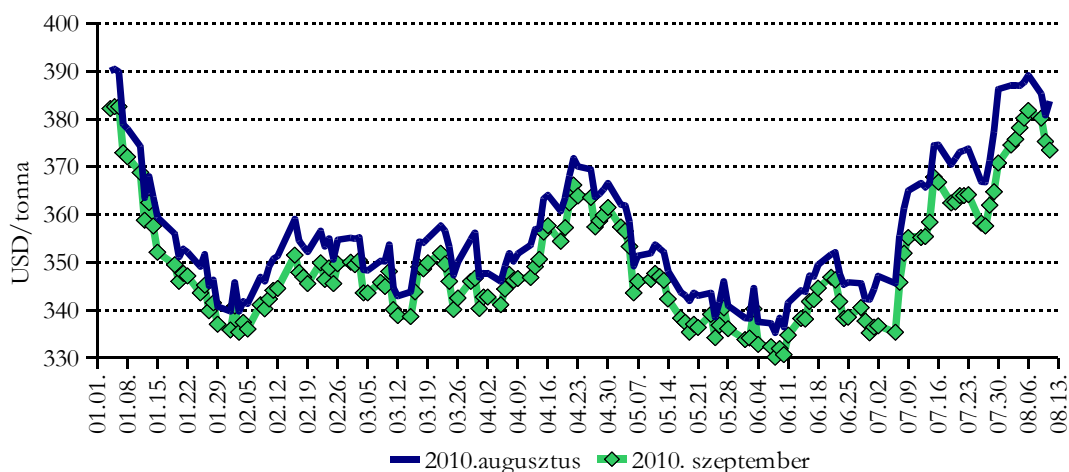
A hazai terménypiacok is emelkedő tendenciát mutattak augusztus első két hetében és az olajos magvak árai egyre inkább megközelítik a 2008-as rekord szinteket. A **BÉT-en a repcemag** szeptemberi jegyzése **98 ezer Ft/tonna volt**, (ismét megközelítve a 100 ezer Ft/tonnás lélektani határt), további emelkedésének a forint erősödése és a nemzetközi hangulat szabott határt. A **napraforgómag** októberi jegyzése 3,5%-ot emelkedve elérte a **93 ezer Ft/tonnát augusztusban**, de ezt felülmuta a későbbi lejáratok jegyzésének erősödése. A napraforgómagot decemberi lejáratra 5,2%-kal (94,7 ezer Ft/tonna) jegyezték magasabb áron augusztus közepén, mint július végén.

A repcemag termelői ára 90 ezer Ft/tonna közelébe került a 30. héten (tükrözve a tőzsdei árat), de a 31. héten – feltehetően a nagyobb mennyiségű korábban kötött szerződések teljesítésének hatására – ismét 80 ezer Ft/tonnára csökkent. A repcemag felvásárlása intenzív volt a 31. héten, a szokásos pár ezer tonnás mennyiségtől eltérően közel 33 ezer tonnát értékesítettek a termelők. Az azonnali piaci árak elszakadtak a szerződéses ártól, a még szabad repce tonnájáért akár 95-98 ezer forintot is kell fizetni. A vártnál gyengébb termés következtében a kereskedők jelentős fedezetfelvásárlásra kényszerülnek, ami szintén kedvező helyzetbe hozza a „türelmes” gazdákat. A napraforgómag hiányára utal, hogy két hét alatt csak 1,7 ezer tonnát vásároltak fel a kereskedők, amelynek az országos termelői ára 90 ezer Ft/tonna körül alakult. Magyarországon egyelőre jól alakul az időjárás a napraforgó számára, mert a meleg és a csapadékosabb időszakok váltogatják egymást, ami kedvező a termésképzéshez.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

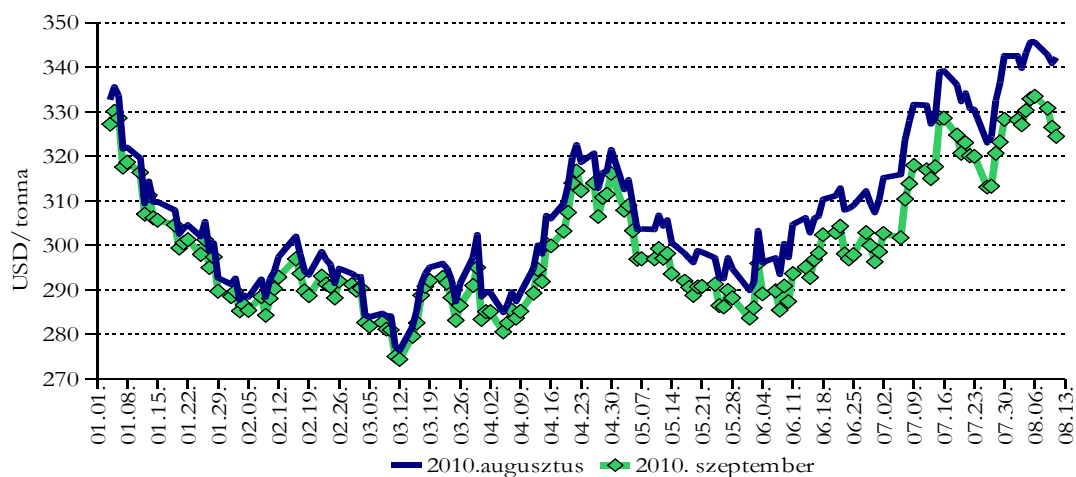

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

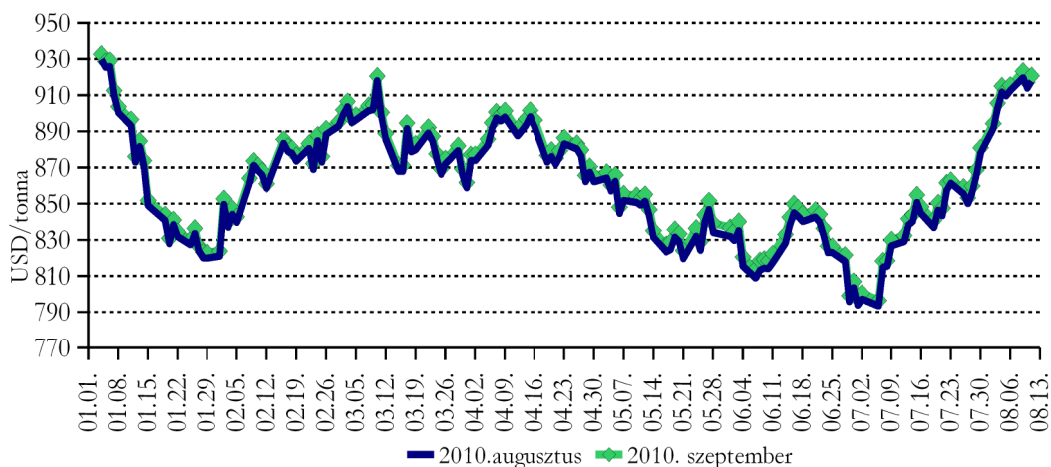
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

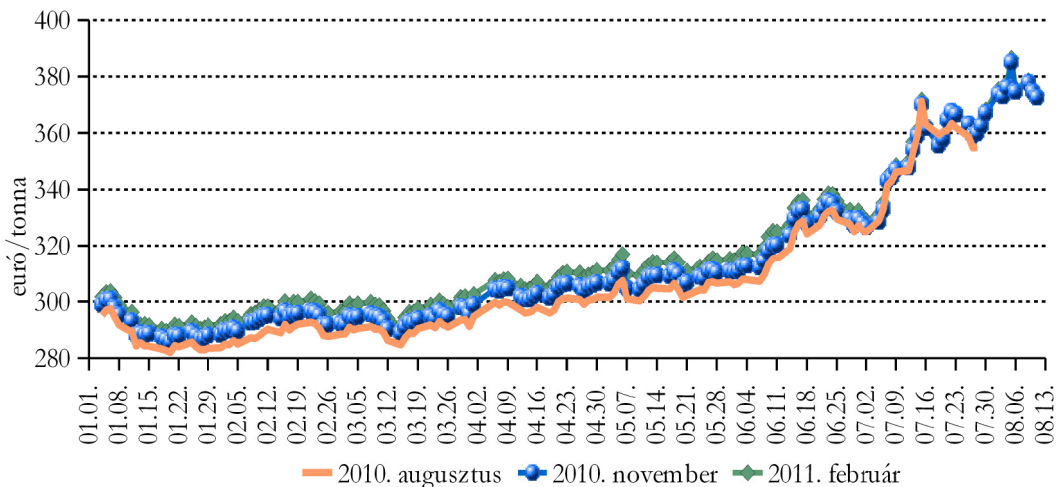
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

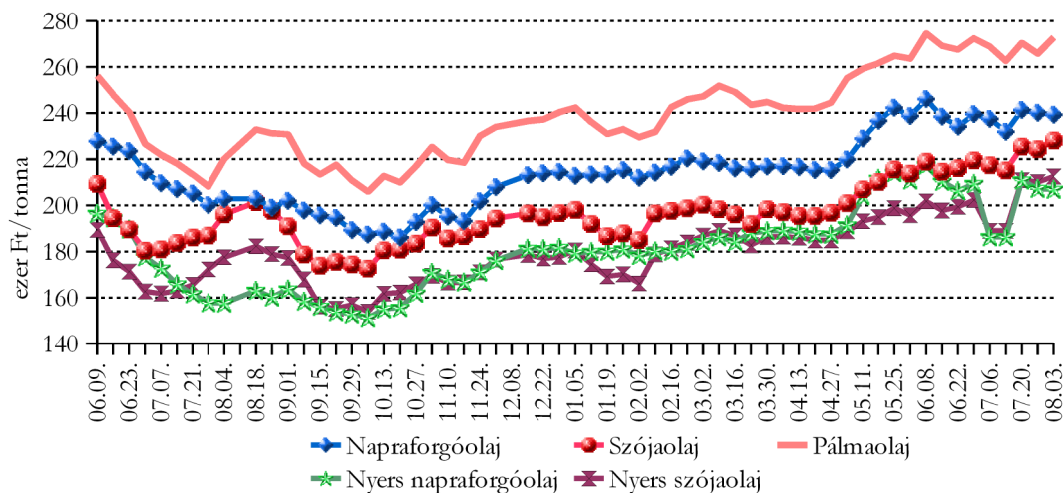
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

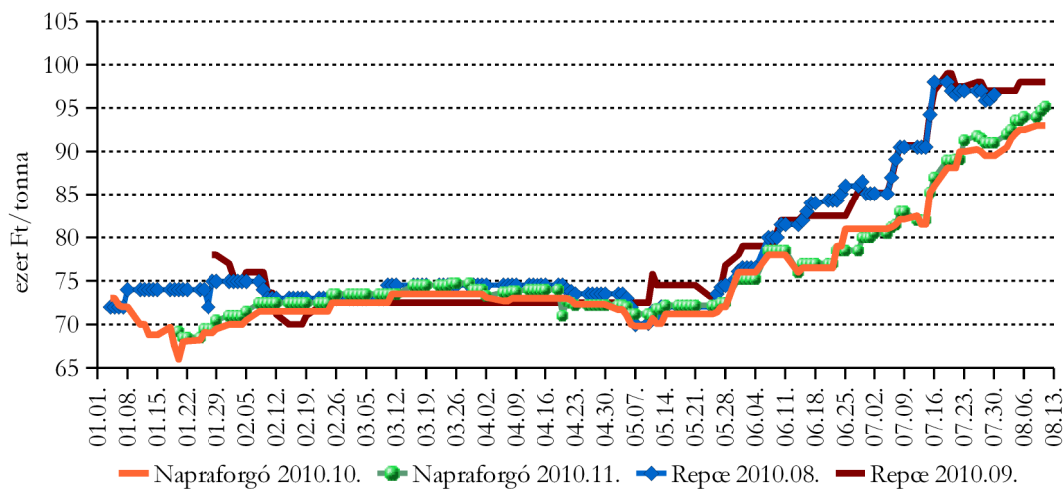
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti
Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóinak értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2009. július	2010. június	2010. július	2010. július / 2009. július [%]	2010. július / 2010. június [%]
Ipari napra-	tonna	10 799	8 737	2 898	26,84	33,17
	Ft/tonna	68 126	85 697	88 255	129,55	102,99
Repcemag	tonna	125 980	6 444	50 009	39,70	776,01
	Ft/tonna	74 945	79 766	80 580	107,52	101,02
Nyers napra-	tonna	-	111	92	-	83,08
	Ft/tonna	-	231 701	216 545	-	93,46
Napraforgó-	tonna	8 192	-	-	-	-
	Ft/tonna	261 056	-	-	-	-
Nyers	tonna	-	13 252	8 061	-	60,83
	Ft/tonna	-	32 142	32 921	-	102,42
Repcedara	tonna	8 175	8 607	8 825	107,95	102,52
	Ft/tonna	35 479	36 706	35 847	101,04	97,66

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Ft/tonna				
		EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2010-07-27	-	-	207 352	-	200 000
	2010-08-03	-	-	207 001	-	222 377
	2010-08-10	223 607	-	-	-	-
Repcelaj	2010-07-27	-	299 271	-	-	206 307
	2010-08-03	-	294 995	-	-	206 049
	2010-08-10	-	292 561	-	-	-
Szójaolaj	2010-07-27	-	-	210 202	186 387	-
	2010-08-03	-	-	212 615	191 573	-
	2010-08-10	-	-	-	192 817	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

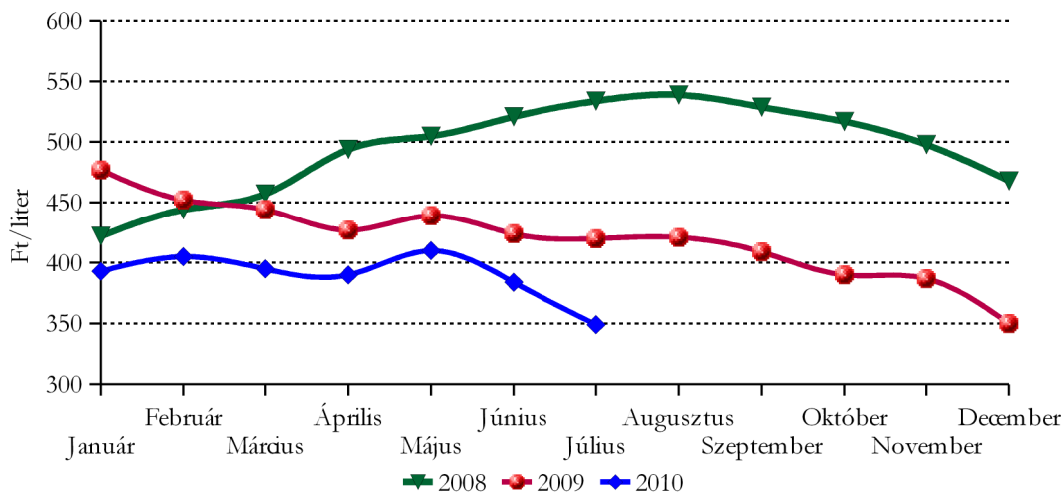
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2010-07-27	-	-	-	-
	2010-08-03	-	-	-	90 200
	2010-08-10	-	-	-	-
Napraforgódara**	2010-07-27	-	-	-	40 000
	2010-08-03	-	-	48 417	33 989
	2010-08-10	-	-	49 363	-
Repce	2010-07-27	102 393	-	-	89 250
	2010-08-03	104 763	-	95 431	79 182
	2010-08-10	104 218	105 475	97 335	-
Repcedara**	2010-07-27	-	-	-	33 428
	2010-08-03	-	-	51 224	-
	2010-08-10	-	55 268	52 144	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

CUKORPIACI JELENTÉS

- Az OECD-FAO előrejelzése szerint 2019-re a cukor világpiaci ára meghaladhatja az előző évtizedben regisztrált átlagárat, de még így is a 2009. év végi csúcs alatt marad.
- A globális cukorárak emelkedtek 2010 júliusában, és a hónap végére elérték a március eleji szintet.
- A Bizottság előrejelzése alapján az EU-ban a cukorrépa termésátlaga várhatóan 66,3 t/ha lesz 2010-ben, amely 6,6%-kal alacsonyabb az előző évihez viszonyítva.
- Az AKI PÁIR felmérése alapján az importból származó tasakos kiszerelésű kristálycukormárkák árcsökkenése okozhatta az átlagos fogyasztói árak mérséklődését júniusban.

Világpiaci helyzet

A globális cukorárak 2010 júliusában folyamatosan emelkedtek az előző hónaphoz viszonyítva. A londoni árutőzsdén a finomított cukor 2010. októberre szóló jegyzése közel 600 dollár/tonnára (1. ábra), a New-York-i árutőzsdén a nyerscukor jegyzése 400 dollár/tonna fölé nőtt július végére (3. ábra). Az ár emelkedését Thaiföld, Oroszország és Indonézia kibocsátásának csökkenése a 2010/2011. gazdasági évben, Brazíliában a szállítási nehézségek, és a szeptemberre vonatkozó prompt vásárlások bővülése okozta.

Thaiföld, a világ második legnagyobb cukorexportőre az országot sújtó súlyos szárazság miatt 6-6,2 millió tonna cukor kibocsátást vár a 2010/2011. gazdasági évben, amely több mint 10%-kal kevesebb az előzőhöz viszonyítva. A szeszélyes időjárás hatására az átlagos években november közepén kezdődő betakarítás is késhet. Oroszország szintén az aszály miatt jelzett romló kilátásokat. Indonézia az esőzések hatására 2,7 millió tonnáról 2,48 millió tonnára módosította a 2010. évben várható cukorrépa-termést, ami tovább fokozhatja a globális keresletet. Brazíliában az ország cukorexportjának 90%-át kihajóztató két kikötőt sújtó esőzés miatti torlódás hátráltatta a kiszállításokat. Árfelhajtó hatást váltott ki Vietnam és a muszlim országok cukor iránti keresletének növekedése is. Vietnam megduplázta az éves cukorimportját, szeptemberben 150 ezer tonna beszállítását tervezi.

Az OECD-FAO előrejelzése alapján a globális agrártermelés bővülése várható 2019-re, amelynek fő forrását a fejlődő országok jelentik. A cukor világpiaci ára 2019-re meghaladhatja az előző évtized átlagárat, azonban így is a 2009. év végi csúcs alatt marad. A fejlődő országok részesedése a globális cukorexportból elérheti a 90%-ot az évtized végére.

Európai kitekintés

Az EU Bizottság előrejelzése alapján az Unióban a cukorrépa termésátlag 6,6%-kal 66,3 t/ha-ra csökkenhet 2010-ben az előző évihez képest, ugyanakkor 3,4%-kal haladja meg az előző öt év átlagát. A csökkenés a szélsőséges időjárási körülményekre vezethető vissza, több tagállamban a cukorrépa lassabb fejlődésével számolnak az elemzők. Az előrejelzés (5. ábra) alapján jelentős a termésátlag előző évhez viszonyított csökkenése Lengyelországban (48,5 t/ha, -10,6%), Svédországban (54,8 t/ha, -9,3%), Franciaországban (86,2 t/ha, -8%), valamint Litvániában (41,7 t/ha, -7,8%). Várhatóan nő a termésátlag Magyarországon (58,3 t/ha, +10%), Romániában (37,8 t/ha, +9,2%) és Szlovákiában (59,4, +5,5%).

Hazai körkép

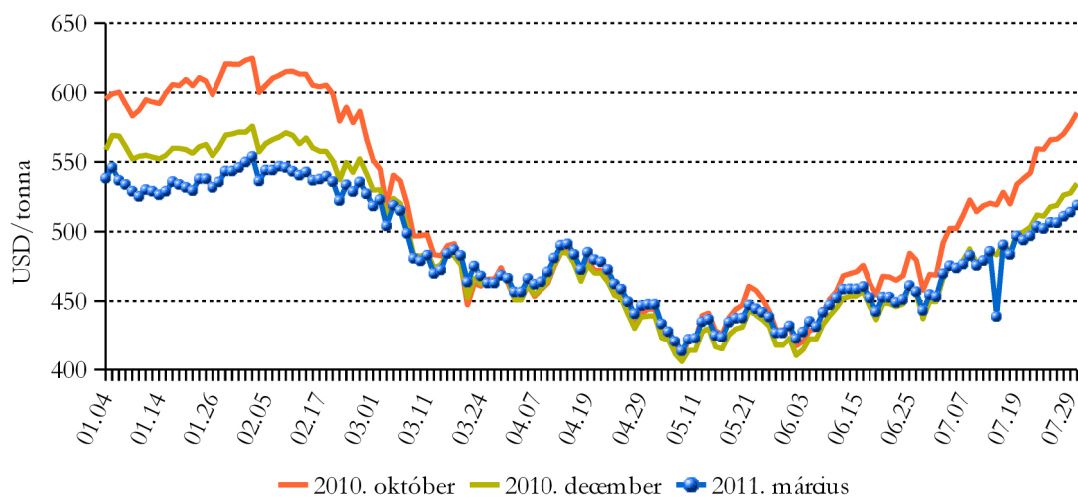
A cukorrépát feldolgozó kaposvári gyár a szeptember elején kezdődő kampányra a gyár fejlesztésével, felújításával készül. Több „répabevezető” kapu, új vízűtő tornyok, új cukorrépa-űrítő rendszer is szolgálja az előző évinél 8%-kal nagyobb, 800 ezer tonna cukorrépa feldolgozását. Ebből várhatóan 120 ezer tonna cukor nyerhető ki. (A hazai kvóta 105 ezer tonna.) A 110 naposra tervezett kampányban 300-an vesznek részt, ebből 100 az idénymunkás.

A cukor 2010. január-májusi exportja és importja közel azonos volt (1. táblázat). Az exportra került cukor az EU-n belüli, illetve kívüli országokból beszállított cukorból származott. A hazai cukorrépát feldolgozó Magyar Cukor Zrt. külkereskedelme elenyésző. Az importban a 2009/2010. gazdasági évben a kvótáját mintegy 50%-kal meghaladó Németország (a kvóta 2,898 millió tonna, a termelés 4,244 millió tonna) részaránya 45,5%. Az export 65,7%-a Szlovákiába került. (Szlovákia kvótája a hazaival közel azonos, 112 ezer tonna.)

Magyarországon a kristálycukor 2009 októbere óta folyamatosan csökkenő fogyasztói ára júliusban stagnált az előző hónaphoz képest (6. ábra). A cseh, a szlovák és a lengyel fogyasztói ár csökkent 2010 júniusában (7. ábra). A kristálycukor hazai fogyasztói ára továbbra is a március óta visszaeső lengyel ár felett helyezkedik el (Lengyelország az EU harmadik cukortermelő országa.) Júniusban a kristálycukor fogyasztói árának mérséklődését egyes tasakos kiszerelésű márkák kiskereskedelmi láncokban történő árcsökkenése okozhatta (8. ábra). A Winny, a Tassi és a Monarchia márkanevű import kristálycukor fogyasztói ára egyes kiskereskedelmi láncokban közel 10%-kal volt alacsonyabb júniusban az előző hónaphoz képest. Júliusban a fogyasztói árak stagnálását a tasakos kiszerelésű termékek júniusi árszinten tartása okozhatta.

1. ábra

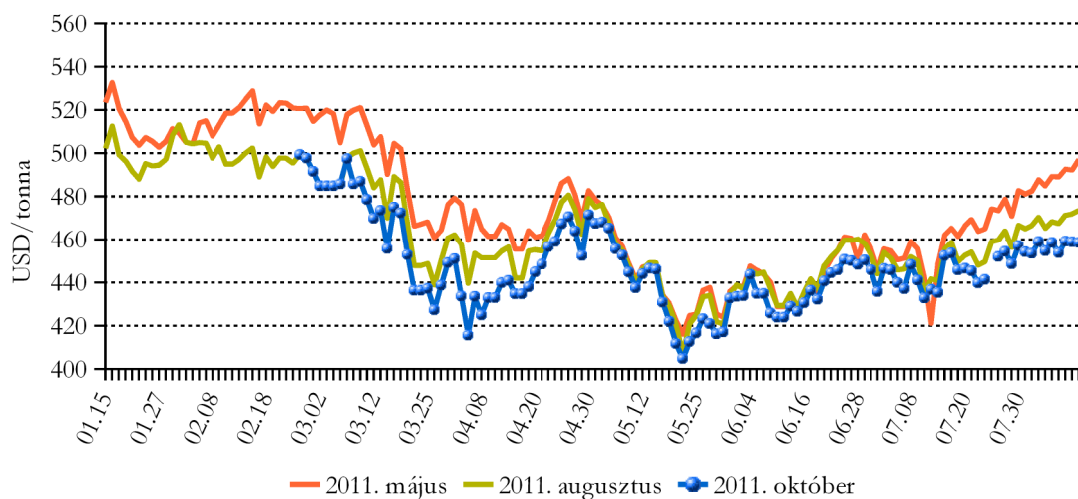
A fehércukor különböző határidőre szóló jegyzése a londoni árutőzsdén I.

Forrás: LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

2. ábra

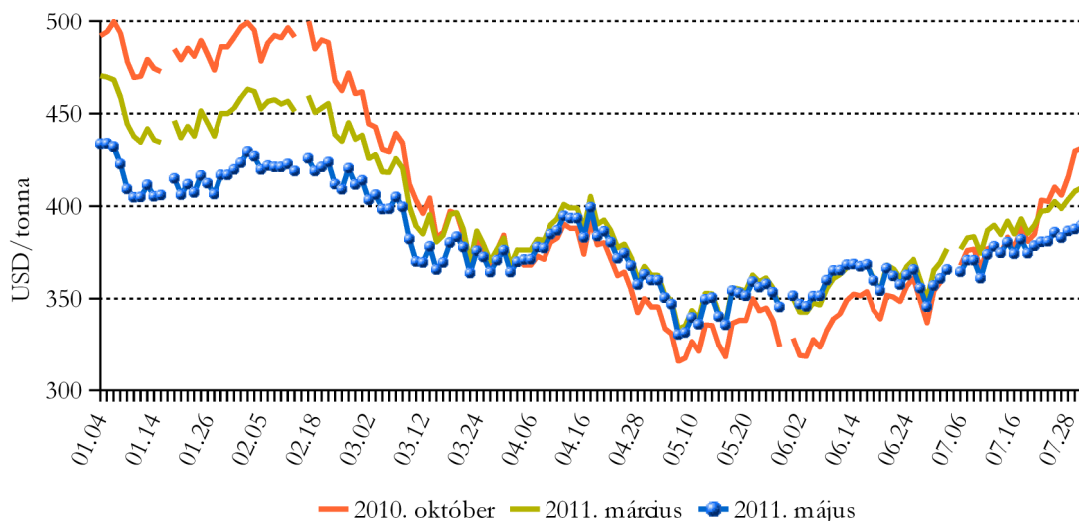
A fehércukor különböző határidőre szóló jegyzése a londoni árutőzsdén II.

Forrás: LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

3. ábra

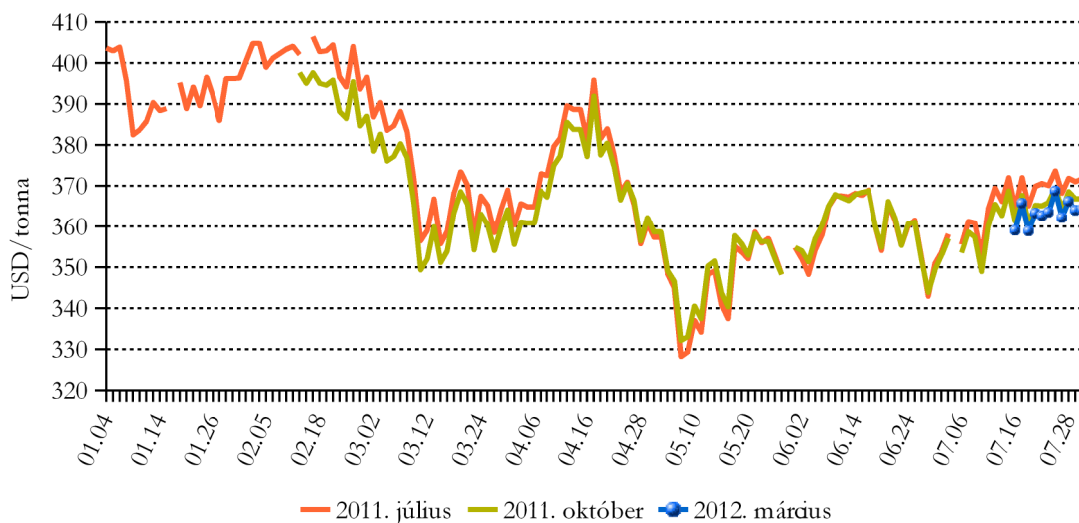
A nyerscukor különböző határidőre szóló jegyzése a New York-i árutőzsdén I.

Forrás: ICE – Intercontinental Exchange

4. ábra

A nyerscukor különböző határidőre szóló jegyzése a New York-i árutőzsdén II.

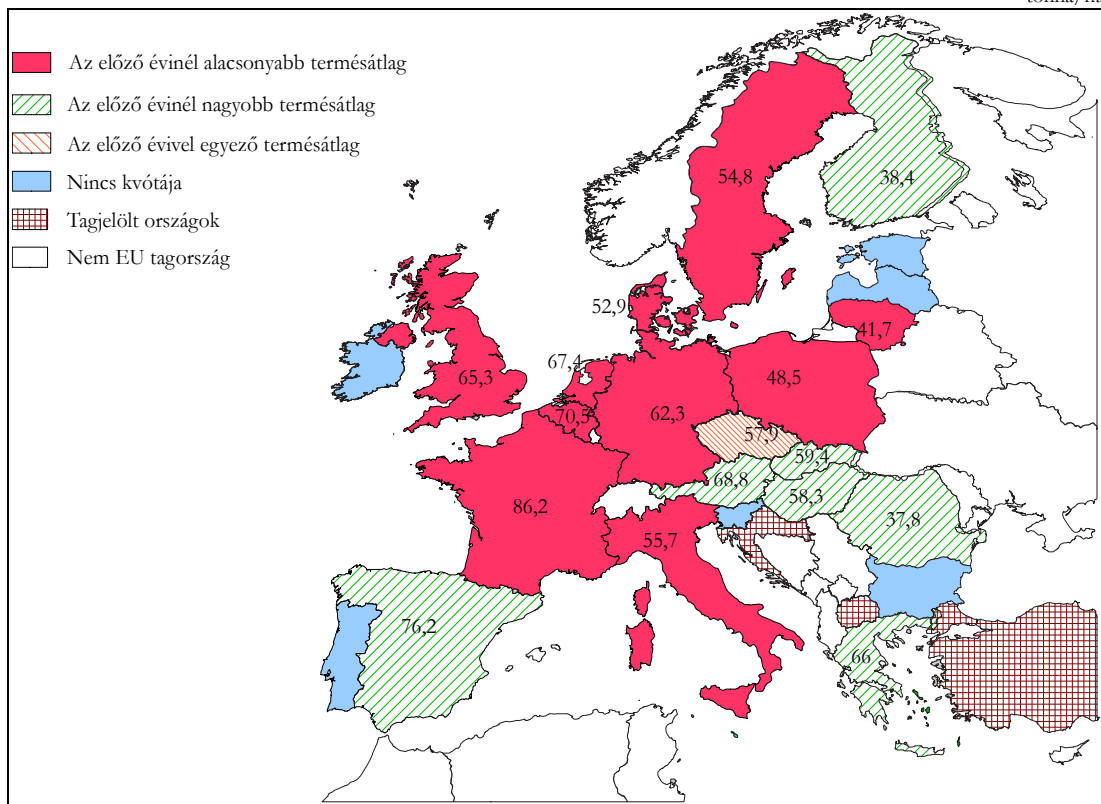

Forrás: ICE – Intercontinental Exchange

5. ábra

A cukorrépa várható termésátlaga az EU-ban (2010)

tonna/ha

Forrás: EU Bizottság

1. táblázat

A cukor hazai külkereskedelmi forgalma

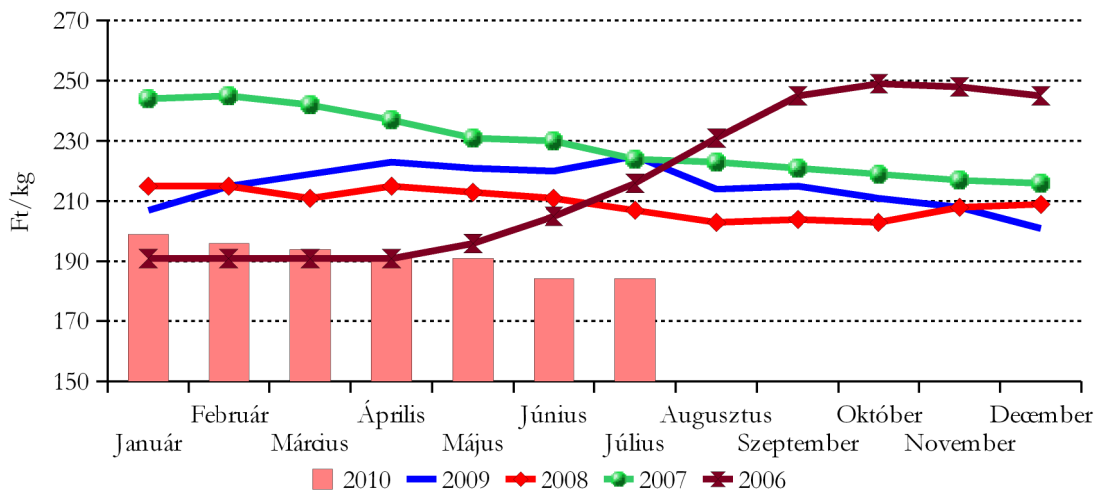
czer tonna

	Import			Export		
	2009. I-V.	2010. I-V.	2010. I-V. / 2009. I-V. (%)	2009. I-V.	2010. I-V.	2010. I-V. / 2009. I-V. (%)
Összesen	67,1	79,5	118,5	59,9	80,1	133,7
Ebből:						
Ausztria	8,2	3,6	43,9	2,3	1,5	65,2
Csehország	1,4	4,7	335,7	3,2	7,8	243,8
Németország	4,4	36,2	822,7	0,2	—	—
Horvátország	23,7	9,6	40,5	9,4	0,1	1,1
Románia	—	0,2	—	11,5	14,3	124,3
Szerbia	22,1	7,3	33,0	—	—	—
Szlovákia	1,1	8,3	754,5	20,1	52,6	261,7
Szlovénia	0,1	0,2	200,0	12,1	1,5	12,4

Forrás: KSH

6. ábra

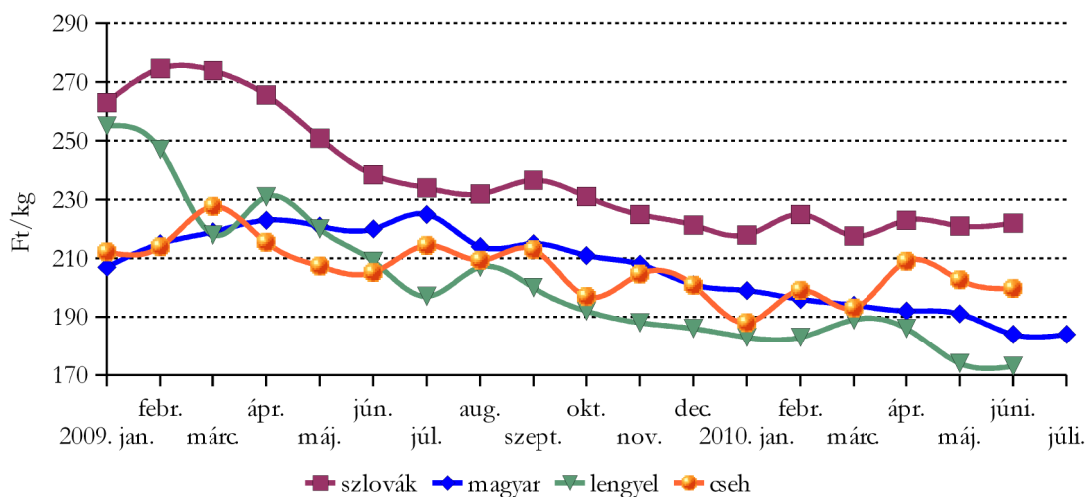
A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon

Forrás: KSH

7. ábra

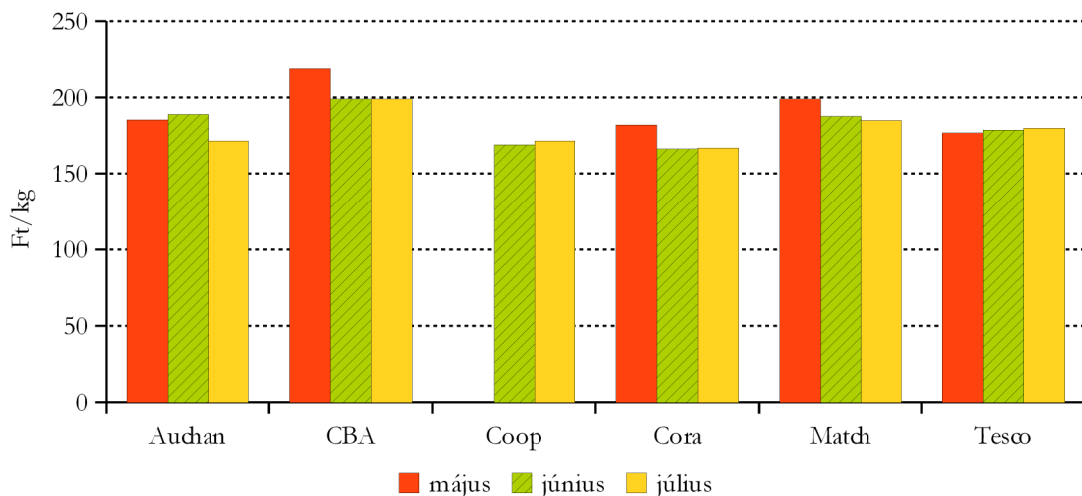
A kristálycukor magyar, szlovák, cseh és lengyel fogyasztói ára

Forrás: KSH, SÚSR, GUS, ČSÚ

8. ábra

A tasakos kiszerelésű kristálycukor havi fogyasztói ára a hazai kiskereskedelmi láncokban

Forrás: AKI PÁIR

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>